

УДК 657.633.001

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*М. К. Терещенко, к. е. н., ДВНЗ « Національний гірничий університет»,
Tereshenko_mk@ukr.net*

Методологія дослідження. Методологічною основою роботи є: діалектичний метод пізнання, методи і прийоми статистичного, економічного, фінансового аналізу; законодавчі та нормативні документи, що регулюють облік дебіторської заборгованості підприємства, роботи науковців та досвід практиків.

Результати. Управління дебіторською заборгованістю на підприємстві включає процес планування в якості обов'язкового елемента. При плануванні дебіторської заборгованості вихідними показниками є термін, на який покупцям надається кредит, а також обсяг відсотку за кредитування.

Вказано, що для покращення ефективності управління дебіторською заборгованістю необхідно здійснювати класифікацію дебіторів за певними категоріями та встановлювати окремі відсоткові ставки для кожної категорії дебіторів. Для пришвидшення обігу дебіторської заборгованості запропоновано застосовувати факторинг, а для удосконалення управлінського обліку - автоматизувати базу дебіторської заборгованості учасників розрахунків. З метою удосконалення внутрішнього аудиту доведено необхідність створення на підприємстві спеціальної служби для взаємних перевірок окремих відділів бухгалтерії, збуту та постачання.

Новизна. Для здійснення аналізу дебіторської заборгованості запропоновано використання показника ІРдз, який характеризує прогресивність обертання дебіторської заборгованості, а також показника Кп, який відображає попит на вироблену продукцію з боку ринків збуту. Переваги запропонованих показників полягають у простоті їх обчислення, оскільки складовими запропонованих формул є ті економічні показники роботи підприємства, які в абсолютному вигляді наочно відображають його фактичний фінансовий стан. Розраховане ж значення цих показників демонструє відносний фінансовий стан роботи підприємства.

Практична значимість. Запропоновані заходи допоможуть прискорити обертання дебіторської заборгованості підприємства, від якої безпосередньо

залежить прибуток підприємства, виплати заробітної плати, можливість погашення кредиторської заборгованості, формування сприятливих фінансових умов для модернізації та технічного обслуговування виробничих потужностей, масштаби закупівель сировини й матеріалів для подальшого розвитку виробництва.

Ключові слова: аудит, аудиторський висновок, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, облік, факторинг, фінансовий аналіз.

Література

1. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник [для студентів «Облік і аудит» вищих навчальних закладів]. / [Бутинець Ф. Ф., Усач Б. Ф., Виговська Н. Г., Петренко Н. І.]; За ред. Ф. Ф. Бутиця. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 726 с.

Bukhgalterskiy finansoviy oblik [Accountant financial accounts]: Pidruchnik [dlya studentiv «Oblik i audyt» vyshchyykh navchalnykh zakladiv]. [Butynets F. F., Usach B. F., Vygovska N. G., Petrenko N. I.]; Za red. F. F. Butyntsya. – Zhytomyr: PP «Ruta», 2007. – 726 p.

2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. Міжнародний ін-т менеджменту (МІМ-Київ). – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.

Golov S. F. *Bukhgalterskiy oblik v Ukraini: Analiz stanu i perspektyvy rozvytku* [Accountant accounts in Ukraine: Analysis of the status and prospects of development] / S. F. Golov. Mizhnarodniy in-t menedzhmenty. – K. : Centr uchbovoyi literatury, 2007. – 522 p.

3. Гарасим П. М. Курс фінансового обліку: навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин. – К. : Знання, 2007. – 566 с.

Garasym P. M. *Kurs finansovogo obliku* [Course Financial Accounting]: navch. pos. / P. M. Garasym, G. P. Zhuravel, P. Ya. Khomin. – K. : Znannya, 2007. – 566 p.

4. Малуґа Н. М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку / Н. М. Малуґа. Житомирський держ. технологічний ун-т. – Житомир : ЖДТУ, 2005. – 548 с.

Malyuga N. M. *Bukhgalterskiy oblik v Ukraini: teoriya i metodologiya, perspektyvy rozvytku* [Accounting in Ukraine: Theory and Methodology, prospects]. / N. M. Malyuga. – Zhytomyr: ZhDTU, 2005. – 548 p.

5. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2004. – 411 с.

Sopko V. V. *Organizatsiya bukhgalterskogo obliky, ekonomichnogo kontrolyu ta analizu* [Organization of accounting, economic control and analysis]: Pidruchnik / V. V. Sopko, V. P. Zavgorodniy. – K. : KNEY, 2004. – 411 p.

6. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV. – WEB-сайт [Електрон. Ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.rada.gov.ua/>.

Pro bukhgalterskiy oblik i finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy № 996-XIV. [About Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine № 996-XIV.]. – WEB-sayt [Elektron. Resurs]. – Rezhim dostupu: URL: <http://www.rada.gov.ua/>.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237, зі змінами і доповненнями. – WEB-сайт [Електрон. Ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.rada.gov.ua/>.

Polozhennya (standart) bukhgalterskogo obliky 10 «Debitorska zaborgovanist» [Regulations (standards) 10 «Receivables»], zatverdzheniy nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 08.10.1999 r. № 237, zi zminamy i dopovnenyamy. – WEB-sayt [Elektron. Resurs]. – Rezhim dostupu: URL: <http://www.rada.gov.ua/>.

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193, зі змінами і доповненнями. – WEB-сайт [Електрон. Ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.rada.gov.ua/>.

Polozhennya (standart) bukhgalterskogo obliky 21 «Vpliv zmin valyutnykh kursiv»[Regulations (standards) 21 «The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates»], zatverdzheniy nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 10.08.2000 r. № 193, zi zminamy i dopovnenyamy. – WEB-sayt [Elektron. Resurs]. – Rezhim dostupu: URL: <http://www.rada.gov.ua/>.

9. Цивільний кодекс України. – WEB-сайт [Електрон. Ресурс]. – Режим доступу: URL: http://kodeksy.com.ua/tsivil_nij_kodeks_ukraini/statja-1077.htm.

Tsivilniy kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine.].

. – WEB-sayt [Elektron. Resurs]. – Rezhim dostupu: URL: http://kodeksy.com.ua/tsivil_nij_kodeks_ukraini/statja-1077.htm.

10. Івахненко С. В. Упровадження програмного забезпечення обліку та контролю : потенційні переваги та реальні проблеми / С. В. Івахненко. Бухгалтерський облік і аудит – 2007, № 2, С. 56–62.

Ivahnenkov S. V. Uprovadzhennya programnogo zabezpechennya obliky ta kontrolyu: potentsiyani perevagy ta realni problemy [The introduction of software for accounting and control: potential benefits and real problems]. / S. V. Ivahnenkov. Bukhgalterskiy oblik i audyt – 2007, № 2, P.56–62.

11. Кузнецова С. А. Бухгалтерський облік в системі формування управлінської інформації: методологія та практика: монографія / С. А. Кузнецова. Таврійський держ. агротехнологічний ун-т. – Мелітополь : Таврійський держ. агротехнол. ун-т, 2007. – 296 с.

Kuznetsova S. A. Bukhgalterskiy oblik v systemi formuvannya upravlinskoyi informatsiyi: metodologiya ta praktyka [Accounting in the system of management information: Methodology and Practice: monografiya / S. A. Kuznetsova. – Melitopol : Tavriyskiy derzh. agrotekhnolog. un-t, 2007. – 296 p.